

SERRA DA FALADOIRA

Adela Leiro, Mon Daporta
outubro 2020

Distancia: Entre O Caxado e o Alto da Faladoira: 10 km
+ todos os desvíos que se queiran

Dificultade: baixa

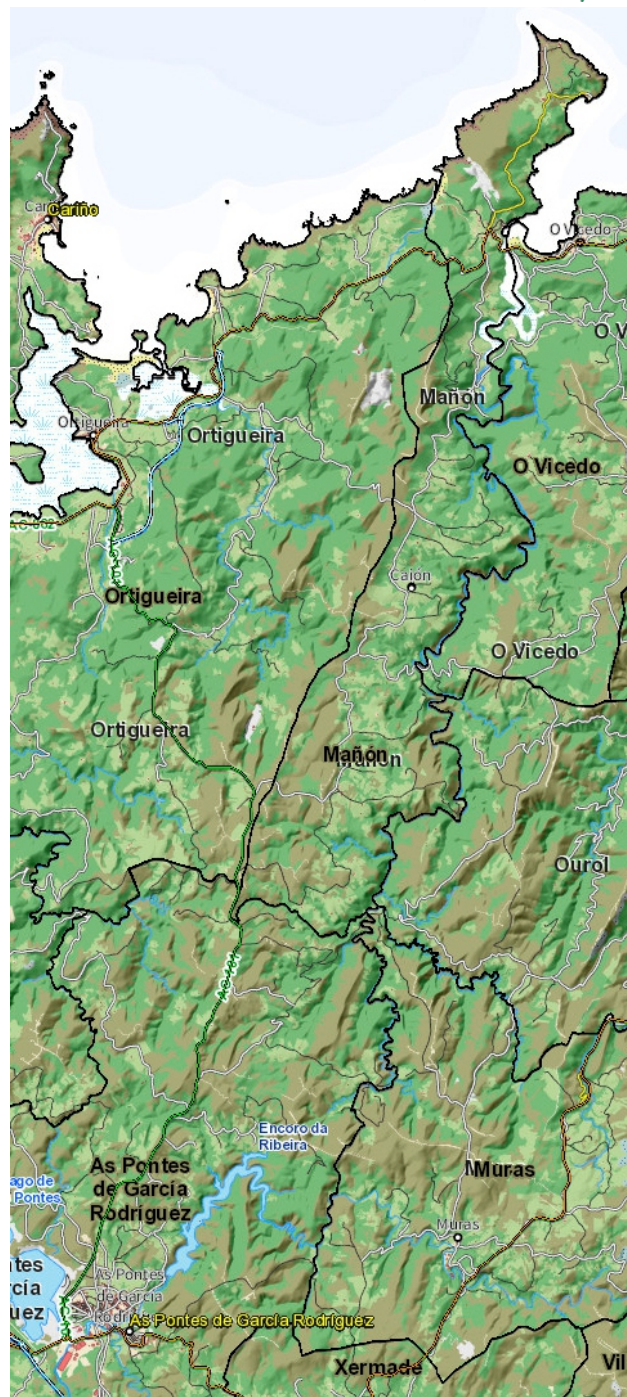
A serra da Faladoira forma parte da Dorsal Galega. É unha aliñación case recta de cumes achairados, con alturas arredor dos 600 m, entre o Caxado -o pico de máis altitude con 752 m- e o Alto da Faladoira, que se estende polos territorios dos concellos de As Pontes, e Ortigueira e Mañón entre os que fai de linde natural. Érguese desde o Eume, polo sur, nas Pontes, e perde altura polo norte pasado o Alto da Faladoira, polas Penas Longas, na divisoria de augas entre as cabeceiras do río Baleo e o rego das Minas que vai ao río Sor.

A Faladoira é un camiño natural entre as Pontes e o Cantábrico que se utilizou desde os tempos máis antigos como **camiño de arrieiros**. Desta antigüidade e utilidade dan mostra a conservación de moitos tramos do antigo trazado e os numerosos tombos funerarios, dos que algún conserva partes da construción interior (**Forno dos Mouros**). Na actualidade está establecido como ruta, duns 50 km, entre as Pontes e o porto de Bares. Percorrer esta serra é doado porque o trazado da estrada entre as Pontes e Ortigueira segue moi de preto a liña de cumes que logo, case no remate da serra, se bifurca para ir por un lado a Ortigueira e polo outro a Mañón; e coñecela con un pouco máis de detalle tamén é posible porque os cumes principais, **O Caxado** e o **Alto da Faladoira**, son excelentes miradoiros sobre toda a contorna entre o Xistral e a Capelada con panorámicas que, desde o alto da Faladoira, permiten ver ata o cabo Ortegal, e, a maiores, da estrada saen desvíos que nos levan aos pequenos lugares, moitos case baleiros, que se asentan nas partes chans das abas onde se practica unha agricultura de subsistencia, para autoconsumo, e se manteñen amplos espazos de praderías nas que se cría gando, e por debaixo deles, onde a inclinación do terreo non permite outro aproveitamento, medran masas forestais de bosque autóctono e cultivos forestais de carballos e castiñeiros, co seu mato de acivros e pereiras bravas, e nas zonas máis húmidas bidueiros e salgueiros que acompañan e protexen o curso de regos afluentes do Eume e as cabeceiras dos que forman o Sor e o Mera.

Ademais do seu valor natural e histórico acolle exemplos de valor etnográfico nas construcións tradicionais que son un mostrario das rochas da contorna, aplicadas con mestría polos artesáns, coas que crean formas sólidas con características propias da zona.

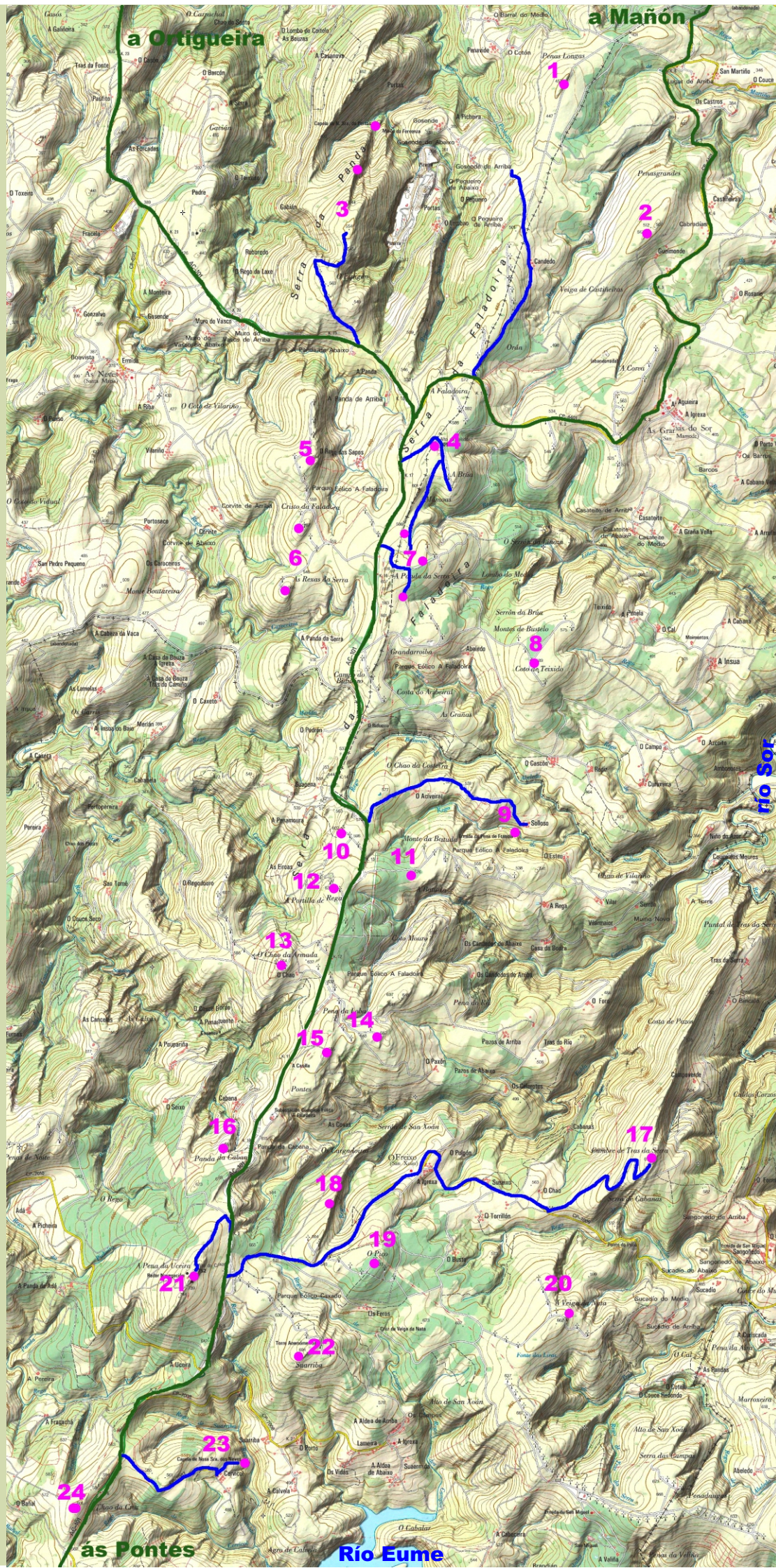
Pero ao longo do percorrido tamén atopamos algúns puntos

negros: a abundancia de aeroxeradores que coroan unha grande parte dos montes da contorna, o abandono dos pequenos lugares e a proliferación das plantacións de eucaliptos ocupando as terras de cultivo abandonadas.

- 1-Penas Longas (447m)
- 2-Penas Grandes (512 m)
- 3-Serra da Panda (563 m)
Ermida da Nosa Señora de Portas.
- 4-Alto da Faladoira (601 m)
Mámoas
- 5-Coto Vilarinho (594 m)
- 6-Rexas da Serra (565 m)
- 7-Panda da Serra (616 m)
Cristo da Faladoira
Mámoas
Forno dos Mouros
- 8-Coto de Teixido (589 m)
- 9-Rego de Solloso
Ermida da Pena de Francia
- 10-A Penamoura (602 m)
Rego do Bidueiro
- 11-A Batuda (558 m)
- 12-Portilla da Rega (636 m)
- 13-Chao da Armada (664 m)
- 14-Pena da Loba (665 m)
- 15-A Casilla (615 m)
- 16-Panda da Cabana (651 m)
- 17-Montes de Tras da Serra (673 m)
- 18-Serrón de San Xoán (648 m)
Rego da Escandada
O Freixo
- 19-O Pico (683 m)
- 20-Veiga da Nata (669 m)
- 21-Alto do Caxado (752 m)
Pena da Uceira
- 22-Suarriba (694 m)
- 23-Cervicol.
Rego do Caxado e Suarriba.
Capela da Nosa Señora das Neves
- 24-Chao da Cruz (601 m)

Para facer un percorrido pola Faladoira podemos acceder desde As Pontes, Mañón ou Ortigueira. A estrada principal atravesa a serra de norte a sur polos cumes e podemos ir facendo paradas nos puntos máis significativos, pequenos desvíos ou camiñadas polos camiños paralelos á estrada que, en moitos casos, forman parte do grande roteiro Camiño dos Arrieiros. Todo depende do tempo que queiramos dedicar e o tipo de aspectos que máis nos interesen.

Panorámica da serra da Faladoira

1, 2: Vista do norte da Faladoira:
Penas Longas (447m), Penas Grandes (512 m) e A Corva (561 m)

3-SERRA DA PANDA (563 m). Unha derivación da serra da Faladoira que se estende paralela a ela, da que a separan os vales dos ríos San Miguel e Lombao, cabeceiras do Baleo. Desde os cumes da Panda pódense ver panorámicas da ría de Ortigueira e a serra da Capelada. No val do rego de Lombao atópase a ermida da Nosa Señora de Portas.

4-Alto da Faladoira (601 m). Preto deste cume, ao pé do Camiño dos Arrieiros, hai un miradoiro con vistas panorámicas ata o Cabo Ortegal.

Cristas rochosas no Alto da Faladoira.

Pena Faladora, onde unha muller resposta con eco. Conta unha lenda que a serra debe o seu nome á raíña sueva Hildefrida, castigada polo seu esposo, o rei Remismundo por serlle infiel, que castigou enterrándoa viva na serra. Desde aquele escóitanse os seus laios e responde cando se chama. Outra versión di que a castigou por matar a un fillastro.

Cristo da Faladoira. Cruz de orixe medieval situada nunha zona na que hai varias mámoas. Na súa proximidade atópase o Forno dos Mouros,

5-Coto Vilariño (594 m)

6-Rexas da Serra (565 m)

7-Panda da Serra (616 m)

O Camiño dos Arrieiros percorre 50 km desde As Pontes ata Bares atravesando os cumes das serras da Faladoira e Coriscada. Crese que pode ser de orixe neolítica porque pasa por numerosos puntos megalíticos (necrópoles, antas, mamóas...). Pode ser de hai uns 6000 anos, basándose na datación do dolme de "Forno dos Mouros".

Este camiño foi empregado polos Arrieiros desde o século XVII ao XIX. Viñan desde o interior a vender legumes, e ferramenta de ferro a cambio de peixe salgado das costas.

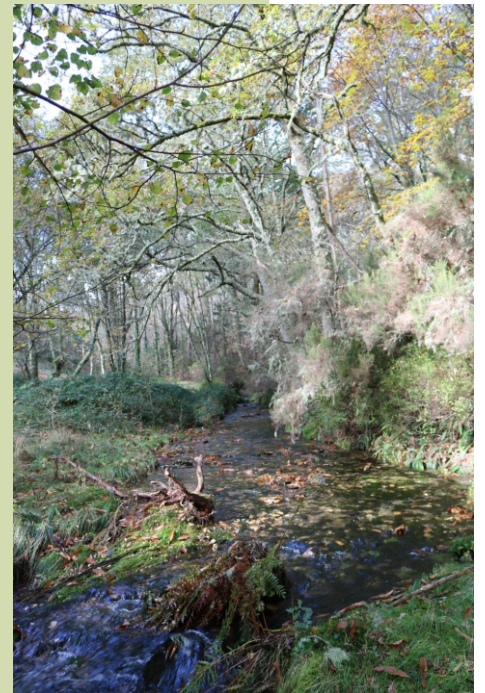
8-Coto de Teixido (589 m)

9-Rego de Solloso e
ermida da Pena de Francia

13-Chao da Armada (664 m)

14-Pena da Loba (665 m)

15-A Casilla (615 m)

16-Panda da Cabana (651 m)

17- MONTES DE TRAS DA SERRA (673 m), unha prolongación ao leste da Faladoira. Están rodeados polo vales do rego de Tras da Serra e o seu afluente o Batán (Sor).

Vista da aba lesta da Faladoira desde os Montes de Tras da Serra. Ao fondo o Caxado.

Cruceiro no Freixo (As Pontes)

18-Serrón de San Xoán (648 m)

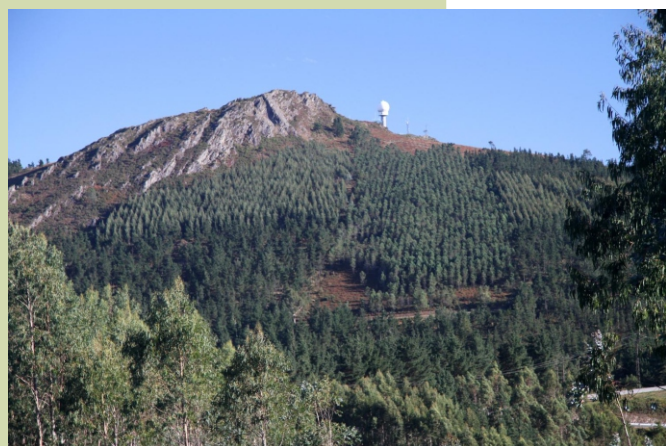
Nacentes do rego da Escandada (Batán-Sor)

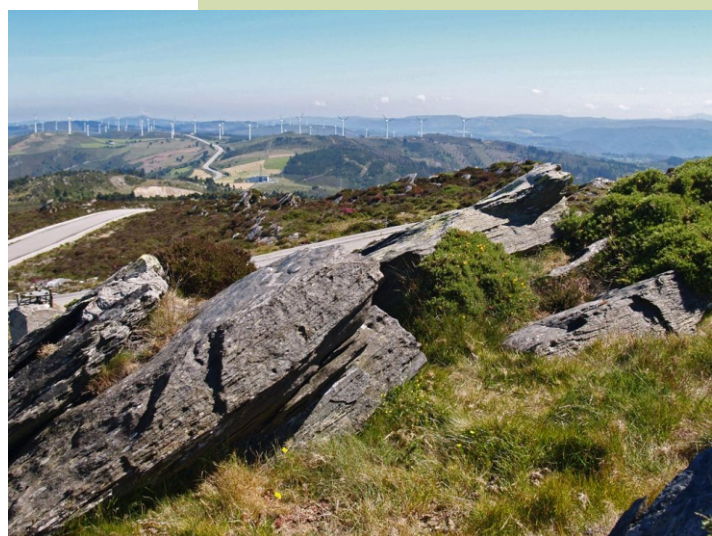
19-O Pico (683 m)

20-Veiga da Nata (669 m)

21-Alto do Caxado (752 m), o cume máis alto da serra, cunhas vista espectaculares sobre toda a contorna

Vistas desde o Alto do Caxado

23-Cervicol.

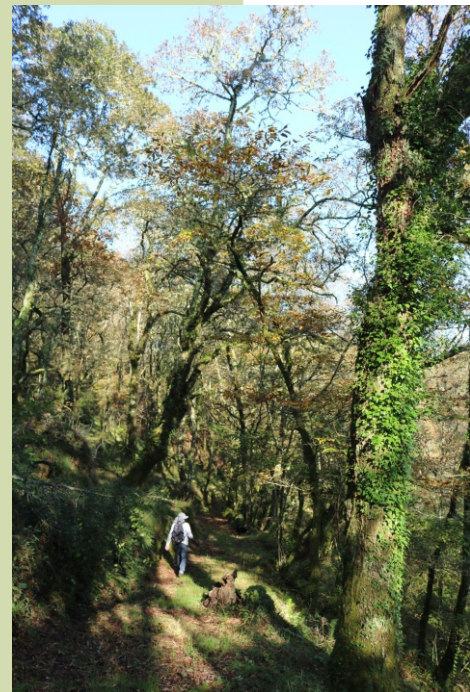
Capela da Nosa Señora das Neves en Cervicol

Rego do Caxado
(Eume)

Rego de Suarriba (Caxado)

Fraga en Cervicol,
no val do rego
do Caxado.

24-Chao da Cruz (601 m)

Actividade agrogandeira nas abas da serra

Vista desde a Faladoira cara a Muras e a serra do Xistral.

Desde os cumes da Faladoira pódense contemplar amplas
panorámicas das serras de toda a contorna.

Os seixos, máis resistentes, quedan sobre o terreo.

Lousas erosionadas

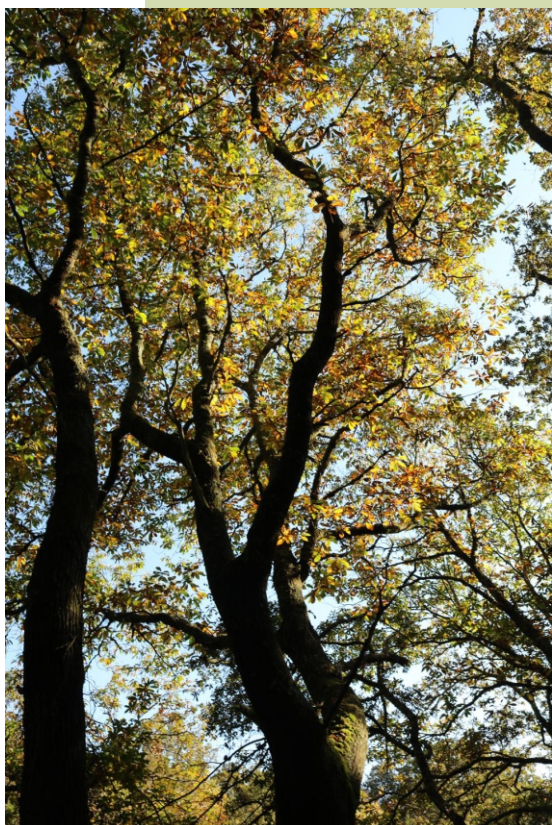
A faladoira é unha serra de cumes desgastados formada por bandas de lousas e gneis “ollo de sapo”, xistos cristalinos e areíscas das que sobresaen cristas de granitos e cuarcitas.

Nas construcións da zona podemos ver una mostra das rochas da contorna; cuarcitas, xistos, lousas...

Os cumes da Faladoira nutren a numerosos regos cabeceiras ou afluentes dos ríos Sor e Eume nas vertentes leste e sur; e Mera e Baleo, na vertente oeste. Os ríos teñen un caudal bastante regular e cursos de moito desnivel con tramos encaixados onde hai pozas e fervenzas.

Rego dos Sapos (Mera)

A vexetación é moi variada. Nos cumes mato de toxos e uces e pasteiros. Nas abas de menor desnivel plantacións de piñeiros e eucaliptos e nos vales máis escarpados grandes áreas de bosque atlántico. As partes altas da serra, chans e co fondo rochoso, almacenan auga en numerosas brañas nas que abundan os brións, os xuncos, as violetas...

Piñeiro rubio (*Pinus sylvestris*), resto das antigas repoboacións forestais

A fauna é a típica dos matos e espazos abertos das serras (coellos, laverças, picas, papuxas, rapinas...), dos ríos (anfíbios, cabalos do demo, troitas, lontras...), dos bosques de ribeira (aves insectívoras, lesmas, saramaganta...). Nos montes críase gando en liberdade.

Na serra da Faladoira consérvase un importante patrimonio cultural: elementos arqueolóxicos (antas, mámoas, menhires), etnográficos (aldeas, muíños, lendas...) e artísticos (capelas, cruceiros)...

Parte do territorio da serra está incluído en espazos protexidos:
LIC/ZEC "Ortigueira Mera"
Propostos: "Río Sor" e "Río Baleo"

Camiñando pola fraga en Cervicol, unha zona para facer unha pequena ruta chea de encanto

Aba leste da serra onde destaca o cume do Caxado. As plantacións de eucaliptos ocupan os terreos de cultivo e as fragas autóctonas.

